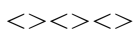

Örményhálózat

Csikvidéki örmények ismerkedő találkozóját kezdeményezte a közösség újjáalakult szervezete, a *Szentháromság Alapítvány* (1999. március 20-án). Szép számmal jöttek a Szakszervezetek Művelődési Házába az örménymagyarok, családtagjaik és szimpatizánsok. *Ajtony Gábor*, az Alapítvány vezetője a szervezet tevékenységét ismertette, a célkitűzéseket, az örménymagyar közösség ideit, tervezett kulturális eseményeit vette számba. Bemutatták az igen szerény költségvetés tervezetét is: tevékenységük folytatásához az örménység helybeli szervezete alapvetően csak a tagdíjakból összegyűlő alapokra számíthat. A hangulat oldódott, amikor a jelenlévők szóltak egy-egy mondatot önmagukról s a kialakult, kötetlen beszélgetést *Beder Tibor* főtanfelügyelő rögtönzött kiselőadása követte az erdélyi örmény történelemről és azonosságtudatról, valamint a magyarországi örményekkel való kapcsolatáról, a témakörben tapasztalható bonyodalmakról.

(*hír az Internetről*)

Kedves Barátom!

A tavasz ígéretével, kikelet- avagy böjtmás havának 18. napján ismét összejöttünk. Bizony, a Sándorok nem kényeztettek el bennünket, mert meleg helyett csípős szelet hoztak. De azért Isten éltesse őket.

A terem megtelt és a viszontlátás öröme átmelegített minket.

Nem is tudom, hogyan kezdjem beszámolómat, olyan nagy élmény részesei lettünk. Erdélyi atyánkfia - hisz' minden erdélyi székely vagy magyar atyánkfia -, Szervátiusz Tibor szobrászművész látogatott el hozzánk kedves párjával, Szervátiuszné Barna Klára asszonnal. Valóban nem mindennapi dolog ilyen nagynevű művésszel találkozni. Klára asszony - újságíró lévén - jól kérdezett és sok mindent megtudhattunk a művész életéről, abból az időből is, amikor még Erdélyben élt.

Miközben Szervátiusz Tibor halk szavát hallgattam és fegyelmezett, zárt mozdulatait néztem, szinte a szobrai láttam magam előtt. Mintha őt is egy kemény, időtálló fából - talán vasfából? - faragta volna a Teremtő. Néhány nap múlva, amikor kedves meghívásuknak eleget téve többen felkerestük a műtermét, ez az érzésem megerősödött. Szobraiban őt véltem felismerni, bármilyen címet is viseltek.

Félbeszakítottam önmagamot, pedig a klubdelutánról akarok Neked írni. Klára asszony versekkel is megörvendeztetett minket, Petőfi Sándort és Wass Albertet idézve közénk, 1848-49-re emlékezve és emlékeztetve. Mindkét költő igaz tanítónk, és példaképünk lehet szabadság- és hazaszeretet dolgában.

Végül Sarolta asszony és a jelenlévők tettek fel kérdéseket a művésznak és szokás szerint oldott, közvetlen beszélgetéssel ért véget a nem mindennapi élményt nyújtó délutánunk.

Szeretettel és barátsággal gondolok Rád

Ilona

Budapest, 1999. március

*****

Benedek Katalin

Balladás múlt, balladás jelen

Márciusi összejövetelünkön - mint már oly sokszor - ismét jeles személyiséget üdvözölhattunk a Klub estjén.

Századunk egyik legkarakteresebb szobrászművésze, Kolozsvári Szervátiusz Tibor látogatott hozzánk. A művészeti és a személyes - valamint az ezekkel összefüggő, a nemzeti kérdéseket érintő, emocionális mozzanatokban gazdag esti beszélgetés szervezője, háziasszonya ezúttal is dr. Issekutz Sarolta volt. Az esemény fontos szereplőjeként üdvözölhattuk Szervátiusz Tiborné Barna Klárát, aki az előbb említett kérdésekről társalgott férjével, s közben előadóművészként is bemutatkozott lelkes társaságunknak.

Petőfi Sándor és Wass Albert verseivel illusztrálta vendégünk forradalmisághoz, nemzettudathoz, Erdélyhez fűződő elkötelezettségét, érzéseit, gondolatait.

A találkozó fő vonulatát az 1848-49-es szabadságharc, valamint a művész Petőfi-képe, magyarsága adta. Szomorú tényként valamennyien egyetérthettünk a megállapítással: az elmúlt tíz évben elsikkasztották a poétát.

A szobrász Petőfije nem a sokak által ábrázolt, megformált, megénekelt 48-as, márciusi ifjú, hanem a drámai, a szabadságharc utolsó hónapjaiban Erdélyben élő költő.

Plasztikai megfogalmazásban, halálában áll előttünk a zseni, akinek élete áldozata az, hogy beteljesíti, amit vállalt. Fizikai valója ugyan megsemmisült, de szellemi ereje tovább él és hat.

Mitikus nagyság. A nemzet függetlenségéért küzdött s egyben a nemzet megtestesítője: a magyar nem tűrte, nem tűri a rabigát, állandó, folyamatos harc az élete.

Ugyancsak jelképnek tekinthetjük Dózsa Györgyöt (a művész megrázó erejű alkotása a Magyar Nemzeti Galériában látható), Budai Nagy Antalt, a Rákócziakat és 1956-ot, az ő reinkarnációjukat.

Hallhattuk Szervátiusz Tibor "Ispánkút" című, irodalmian cizellált írását az eszméről, a helyről, ahol Petőfi befejezhette életét, s ahol ily módon forradalmunkat is eltiporták. Az alkotó három és fél méteres faszoborral állít emléket a Segesvártól nem messzi helynek, szabadságharcunk bukásának, a költőnek, s egyben a történelmi és jelenkori Erdélynek - ahol a kettősség, az idegen és kommunista uralom alatt, azonos hőfokon élt a szabadságérzet.

A rendületlenül álló Petőfi maga a magyar sors: állva fogadta a halált, megmerevülve, jelképezve az elpusztíthatatlanságot.

A beszélgetés másodvonulatát a neves útmutatók, nemzet-őrzők, *létszobrok* felidézése jelentette.

Ady Endre, Szabó Dezső, Németh László, Bartók Béla, Kodály Zoltán neve hangzott el. Ők azok, akik a szobrász világnézetének kialakulására legdöntőbben hatottak.

Szemléiségüknek benne kell lennie a megmunkált anyagban, így jöhet létre az a szintézis, amely - elsősorban a "szocreál" idején - a világtól akkoriban elszigetelt Erdélyben a megtartó erőt, a bizodalmat és a követendő példát jelentette.

Szervátiusz Tibor a gyimesi hegyek tetején sziklába álmodta műveit.

Talán egyszer szabadtéri múzeum, a szobrok erdeje hirdetheti ott a balladás múltat és balladás jelent.

A művész bevallotta, hogy a mai napig a szülőföld inspirálja, és - amint könnyeivel küszködve megjegyezte - mai napig sem tud leszámolni önmagában azzal, hogy onnan eljött.

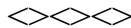
Természetes, hogy fokozott figyelemmel öveztük vendégünk örmény gyökereire vonatkozó szavait: Megtudtuk, hogy anyai ágon a Lukács-család leszármazottja. Nagyapja állomásfőnök volt Erzsébetvároson, nagyanyja Barabás-lány.

A millenniumi tervekről is szó esett, értesülhettünk a "Szentkorona" című nagyszabású emlékmű-tervezetéről, a "Jövő évezred kapujá"-ról és a Szent István-szoborról.

Befejezésül Szervátiusz Tibor növelte a bennünk élő reményt és bizalmat, a fiatalság ébresztő lendületébe vetett hitet és azt a vágyat, hogy a negatív, tiltó erők elsorvadnak, nem folytatódnak.

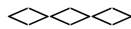
1999. április 10-én, szombaton nyílt meg Szervátiusz Tibor szobrászművész kiállítása a Szent Korona Galériában (Székesfehérvár, Liszt Ferenc utca l.)

A kiállítás június 13-ig tekinthető meg keddtől péntekig 10-12 és 14-17 óráig, szombaton és vasárnap 10-12 óráig.

„A XIX. század kezdetén, Grúzia elfoglalása után Örményország északi határán már Oroszország állt. Az orosz-perzsa háború következtében 1828-ban Örményország keleti részét, majd az orosz-török háború után, 1878-ban az északi részt is Oroszországhoz csatolták; ezekre a területekre kezdtek beköltözni törökországi és perzsiai örmények; az 1870-es mezőgazdasági reform enyhítette a földművesek közötti forrongást, a fokozódó iparosítás pedig hozzájárult az ország fejlődéséhez. A török fennhatóság alatt marad örmény ország részben a hátrányos megkülönböztetés és üldöztetés az örmények között egyre fokozódó feszültséget és lázadásokat okozott. A berlini kongresszus 1878-ban kötelezte Törökországot olyan reformok megtételére, amelyek az örményeknek több jogot biztosítanak, de ezeket nem valósították meg. 1895-96-ban a törökök és a kurdok tömeges mészárlást hajtottak végre az örmény népességen, amelyek még nagyobb méretekben megismétlődtek 1914-15-ben és az örmények tömeges deportálásával jártak együtt.”

(lexikoncikk részlete)

Merre van Rigómező

avagy: melyik térképet nézegessük?

- Ne nézd a térképet, édes öcsém! - tanácsolja hetvenötéves ismerősöm, a magas, ősz hajú férfi, akinek (erdélyi örmény szokás szerint) szegről-végről rokona vagyok.
- Nézz inkább a saját fejedbe.

Miután fél évszázadosan szinte kölyök vagyok hozzá képest, szót fogadok. A térképet elő sem veszem, hogy Rigómezőt keressek. Inkább családi fényképeket nézegetek.

Mit is keresnék a térképen? Rigómezőről annyit tudok, hogy ott 1448 októberében csata zajlott a török ellen, ez volt Hunyadi János alig néhány vesztes csatája közül az egyik, menekülés közben foglyul is ejtette őt Brankovics szerb despota, akiről viszont Erkel Ferenc irt operát négy évszázaddal később. (Persze, már előtte is folytak ott csaták, például Murád szultán ellen, meg aztán az I. világháború sem múlt el nyom nélkül a Rigómező felett, dehát minek bonyolítsuk a dolgot.) Annyi bizonyos, hogy a Rigómező a szerbség bölcsője. És az is bizonyos, hogy mai, közismert neve: Kosove Polje, azaz Koszovó. De hol voltam én 1448-ban? És hol van az a